

Aan: Leden van de algemene commissie BHOS van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

AgriProFocus
Arthur van Schendelstraat 500
3511 MH Utrecht
The Netherlands

Betreft: Begrotingsbehandeling Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking 2019

T: +31 30 3039 745
E: info@agriprofocus.com
W: www.agriprofocus.com
KvK: 30204842

Utrecht, 19 November 2018

Geacht Kamerlid,

De leden van AgriProFocus¹ juichen het van harte toe dat Minister Kaag de grondoorzaken van armoede, ongelijkheid en conflict wil aanpakken om de werelddoelen van de VN (SDGs) te behalen. Armoede is vaak een onderliggende oorzaak van instabiliteit en gedwongen migratie, maar die link is niet altijd eenduidig en wordt ook gekenmerkt door o.a. droogte of juist overstromingen, onduurzame landbouw, ongezonde voeding, klimaatverandering en aantasting van het milieu, zwak bestuur en corruptie en ongelijke verdeling en uitputting van hulpbronnen en middelen. Dit verklaart waarom lokale voedselketens instorten en mensen gedwongen worden elders een beter bestaan te zoeken. In 2017 hadden bijna 821 miljoen mensen een voedseltekort, aldus VN-organisatie FAO in hun jaarlijkse rapportage². Dit getal neemt de laatste jaren toe door oorlog en klimaatgerelateerde voedselcrises.

Het is noodzaak om te investeren in klimaatweerbare landbouw- en voedselsystemen om wederopbouw mogelijk te maken en nieuwe crises te voorkomen in gebieden met armoede en voedselonzekerheid. Dit vergt meer dan alleen het verbeteren van voedselketens die zich toespitsen op productiviteit. Een verschuiving naar innovatieve en duurzame agri-voedselsystemen die beantwoorden aan de dringende behoeften van gezonde voeding, natuurbehoud en nationale en internationale veiligheid is essentieel: alleen dan kan SDG2³ worden behaald.

De grotere uitdagingen van deze tijd zoals klimaatverandering, afnemende biodiversiteit, conflict, honger en armoede hangen ook nauw samen met onze Nederlandse voedselagenda, want voedselketens zijn grensoverschrijdend. Minister Schouten van LNV presenteerde met de kringlooplandbouw een omslag in het denken over productie en voedsel in Nederland. Een volgende stap is dit geluid en de Nederlandse agrifoodkennis en -kunde door te laten klinken en uit te werken in het internationale landbouw-, handels- en voedselzekerheidsbeleid van Nederland. Wij verzoeken

¹ AgriProFocus brengt maatschappelijke organisaties, bedrijven en kennisinstellingen bijeen om gezamenlijk met hun partners in landennetwerken te werken aan *Making agribusiness work for development*. De leden van beleidswerkgroep van AgriProFocus zijn HIVOS, ICCO Cooperation, Oxfam Novib, SNV en WUR-CDI.

² [The State of food security and nutrition in the world](http://TheStateofFoodSecurityandNutritionintheWorld), FAO, 2018.

³ SDG2: Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw.

u daarom om minister Kaag op te roepen om samen met collega Schouten van LNV een **gezamenlijke, hernieuwde beleidsvisie** te ontwikkelen voor een effectievere Nederlandse inzet op de transitie van voedselsystemen die nodig is om SDG2 te realiseren, met specifieke aandacht voor voedsel- en voedingszekerheid en het versterken van agribusiness in ontwikkelingslanden⁴.

Vanuit onze inzichten binnen het AgriProFocus-netwerk pleiten wij ervoor dat de volgende nieuwe accenten in dit beleid worden opgenomen (zie ook de bijlage: [hoe de voortgang naar SDG2 te versnellen?](#)):

1. Denk verder dan de waardeketen: gebruik de **voedselsysteembenadering**, waarbij naast productie ook sociale en ecologische uitkomsten centraal staan om impact op schaal te bereiken⁵. Het vergroten van inkomen en/of productiviteit (doelstelling van Nederland is om dit voor acht miljoen boerenbedrijven te hebben verdubbeld in 2030⁶) is niet toereikend, ook met het oog op oogstverlies en voedselverspilling (soms tot meer dan 50% van de productie). Herziening van het huidige beleid en (bedrijfsleven)instrumentarium is nodig, kijkend naar de voedselsysteembenadering.
2. Van focus op productie naar focus op **voeding**: er is een verschuiving nodig naar voedingssensitieve landbouw- en voedselsystemen die veilig voedsel van hoge kwaliteit bieden en gezonde voeding voor iedereen bevorderen. Maak beleid, investeringen en instrumenten op waardeketens en landbouw *nutrition-sensitive*.
3. Erken dat er geen uniforme aanpak is voor verbeterde voedsel- en voedingszekerheid. Alleen de **combinatie** van Nederlandse kennis en expertise en lokale kennis en expertise kan leiden tot impactvolle veranderingen. Jongeren en vrouwen zijn sleutelactoren. De IOB concludeert in de beleidsdoorlichting '[Food for Thought](#)' dat het beleid effectiever wordt als er beter onderscheid in categorieën boeren wordt gemaakt: voor kleinschalig werkende boeren is focus op zelfvoorziening, betere voeding en toegang tot lokale markten belangrijk. Voor grootschalige boeren is verbetering van waardeketens en toegang tot (inter)nationale markten nodig. Dit vraagt om contextspecifieke benaderingen, gericht op het type landbouwer, boer(in) of consument. Dit onderscheid dient scherper te worden gedefinieerd in het toekomstige beleid.
4. **Ondernemerschap** is de aanjager van verandering: marktgeoriënteerde, inclusieve en duurzame agribusinessondernemers zijn een belangrijke motor achter transitie van voedselsystemen. Zij kunnen producten en diensten leveren die het leven van boeren en van *base-of-the-pyramid*-consumenten verbeteren en vanuit hun praktijk de obstakels in huidige systemen inzichtelijk maken. Toegang tot kennis en ondersteuning op het gebied van klimaatbestendige landbouwpraktijken, ondernemerschap, marktontwikkeling en financiering blijft essentieel.
5. Energie, water en voedsel zijn met elkaar verweven. **Klimaatbestendige landbouw** is van cruciaal belang om de impact van klimaatverandering op voedselzekerheid te verminderen. Klimaatbestendige landbouw draagt tegelijkertijd ook bij aan verbeterde biodiversiteit en lagere

⁴ De huidige nota "[Nederlandse inzet voor wereldwijde voedselzekerheid](#)" dateert uit november 2014: voordat de SDGs werden aangenomen.

⁵ [Food & Business Knowledge Platform](#) and Report food systems approach of [WUR](#)

⁶ Pagina 37 van de beleidsnota "[Investeren in Perspectief](#)", mei 2018.

CO2-uitstoot. Nederlandse klimaatSlimme oplossingen kunnen het verschil maken voor ontwikkelingslanden, mits *fit to purpose* gemaakt aan de lokale context. Het klimaatfonds moet zich daarom met name richten op adaptatieprojecten in ontwikkelingslanden: het vergroten van de klimaatweerbaarheid van lokale agri-voedselsystemen, bijvoorbeeld door lokale aangepaste zaden tegen droogte, duurzaam watergebruik, vergroening, bodemverbetering, agro-ecologie, etc.

Tot slot: niemand kan dit niet alleen. Partnerschappen van de private sector, maatschappelijk middenveld, kennisinstellingen, financiële instellingen en overheden zijn van cruciaal belang om de complexiteit van voedselzekerheid en voeding effectief aan te pakken. Er dient meer geïnvesteerd te worden in de verbinding tussen praktijk en beleidsprogramma's om te identificeren wat werkt en waar de obstakels zitten. Partnerschappen en netwerken kunnen dan gericht worden ingezet om de noodzakelijke verandering op systeemniveau te agenderen en – via collaboratieve actie – te adresseren. Daarbij is het betrekken van lokale partijen een must: de Dutch Diamond-aanpak lokaal in praktijk brengen in landen waar Nederland actief is.

Er is nog veel te winnen door een sterkere coherentie te realiseren tussen het beleid voor inclusieve groene groei, het beleid voor private sector-ontwikkeling en het beleid voor buitenlandse handel. Juist in de landen en sectoren waar Nederland vanuit alle drie de beleidsterreinen actief is liggen de kansen om echt verschil te maken. Wij vragen u dan ook om de minister voor te leggen wederom een **voedselgezant** aan te stellen die zowel de betrokken ministeries (LNV, BZ/BHOS, EZK, VWS) als de ambassades verbindt, ten behoeve van coherent nationaal en internationaal voedselbeleid én om het gesprek met bedrijven, lokale overheden en maatschappelijke partijen te faciliteren.

Wij hopen u te hebben geïnformeerd en geïnspireerd om de internationale voedselagenda hoger op de agenda te krijgen bij mevrouw Kaag. Uiteraard zijn wij bereid een toelichting te geven op bovenstaande in een persoonlijk gesprek. U kunt daartoe contact opnemen met Hilke Jansen, coördinator van de beleidswerkgroep, op: 06-10684307 of hjansen@bbo.org.

Wij wensen u een succesvol debat toe.

Grote groet, namens de beleidswerkgroep van AgriProFocus,

Sander Mager
Algemeen directeur

Bijlage: Hoe de voortgang naar SDG2 te versnellen?

AgriProFocus - Policy Working Group on Food Security

Our insights on what works

- **Entrepreneurship along the value chain** is a key driver of change: purpose driven and inclusive agribusinesses have the potential to transform food systems and improve the lives of small scale farmers and base-of-the pyramid consumers.
- **Climate-resilient agriculture** needs to be the standard to de-risk the impact of climate change on food security.
- **Multi-stakeholder partnerships** between private sector, civil society, knowledge institutes and governments are crucial to change 'the rules of the game' and move from projects to real system change.

What is needed to accelerate progress towards SDG2

- **Thinking beyond the value chain:** use a food systems approach, placing desired social and environmental outcomes at the center, to achieve impact at scale.
- Shift from focus on production to **focus on nutrition:** make agricultural value chains nutrition-sensitive.
- There's **no one-size-fits-all approach**; context-specific approaches are needed tailored to farmer type. Youth and women are key change makers.

